

Erasmus School
of Accounting
& Assurance

Executive Program

Sturen op Geluk in het Publieke Domein



Oog voor Geluk in Beleid

Vraagt u zich wel eens af in hoeverre uw beleid de burger gelukkiger maakt? Hoe u beleid zo kunt vormgeven dat mensen hun welbevinden en levenskwaliteit als werkelijk beter ervaren? Hoe u de resultaten daarvan kunt meten en monitoren? Dan bent u allang niet meer de enige. Een groeiend aantal gemeenten en andere organisaties, zoals rond zorg en wonen, ziet de invloed op geluk, welbevinden en kwaliteit van leven als een relevante dimensie van beleid.

Deze leergang betreft geluk in de zin van subjectieve levensvoldoening. De persoonlijke beleving is goed meetbaar gebleken. Hier is veel onderzoek naar gedaan en geluk wordt inmiddels veelvuldig meegenomen in metingen door statistische bureaus. Dat heeft de nodige resultaten opgeleverd met nuttige informatie voor beleidsmakers. Steeds vaker dringen ontwikkelingen inzake geluk en kwaliteit van leven door in het denken over beleid, bijvoorbeeld rond kosten-batenanalyses (laat u bijv. het 'verwachte nut' meten, zoals economen gewend waren, of verneemt u liever het 'werkelijk ervaren nut?'). Voor beleid betekent dit dat onderzoek naar welbevinden tot andere, vaak betere inzichten kan leiden dan alleen het meten van preferenties.

Geluk kan op drie manieren een rol spelen in beleid:

- Als doel op zich, zoals groter geluk voor een groter aantal burgers in een land, regio of gemeente, maar ook groter geluk voor specifieke doelgroepen, zoals kwetsbare ouderen, jongeren of migranten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van wetenschappelijke kennis over de determinanten (drijvende krachten) van geluk.
- Als middel om andere doelen te bereiken, bijvoorbeeld bij de bevordering van de volksgezondheid, het reduceren van de zorgvraag of het verminderen van sociaal conflict door het verhogen van geluk. Hierbij wordt aangehaakt op wat inmiddels bekend is over de gevolgen van geluk.

- Als indicator voor de noodzaak en/of maatstaf voor het succes van beleid. Voor gerelateerde zaken die zelf niet goed meetbaar zijn of waarvoor data voor benchmarking ontbreken, kan geluk als indicator worden gebruikt. Het is bijvoorbeeld moeilijk om de kwaliteit van verzorgingshuizen te meten en te vergelijken met die in andere landen, maar makkelijker om te meten hoe gelukkig de bewoners er zijn en in hoeverre hun geluk verschilt van de gemiddelde burger. Geluk is een handzame indicator voor het eindeffect van ketenzorg. Er zijn inmiddels voldoende geluksmetingen gedaan zodat benchmarking mogelijk is.

Inhoudelijke vragen die aan de orde komen zijn of de overheid en publieke instellingen wel moeten sturen op geluk, wat de mogelijkheden en beperkingen daarvan zijn en welke effecten van geslaagd beleid verwacht kunnen worden. Meer technische vragen zijn, hoe de effecten van beleid op geluk zichtbaar kunnen worden gemaakt en hoe met het meten van geluk ook de voortgang bij andere doelen in de beleidsmix geëvalueerd kan worden.

World Database of Happiness

Deze vragen worden behandeld in het licht van de meest recente (internationale) inzichten uit het empirisch onderzoek naar geluk waarbij gebruik wordt gemaakt van de eigen World Database of Happiness. Dit is de grootste internationale database van het wetenschappelijk onderzoek naar geluk, met daarin kennis over verbanden tussen geluk en een scala aan onderwerpen zoals zingeving, werk, gezondheid en overheidsbeleid. De Erasmus Universiteit Rotterdam is de beheerder van de World Database of Happiness.

Doelgroep en Programmaleiding

Doelgroep

Het Executive Program 'Sturen op Geluk in het Publieke Domein' is ontwikkeld voor raadsleden, politici, bestuurders, beleidsmakers en (zelfstandig) beleidsadviseurs binnen de landelijke, provinciale of gemeentelijke overheid en (semi) publieke instellingen, die gefundeerd meer willen weten over geluk, of de overheid en publieke instellingen wel moeten sturen op geluk, wat de mogelijkheden en beperkingen daarvan zijn en welke effecten van geslaagd beleid verwacht kunnen worden.

Programmaleiding



Drs. Akshaya de Groot studeerde politicologie en sociologie en heeft zich later als geluksdeskundige gespecialiseerd in geluk & beleid, evenals geluk & onderwijs. Hij schreef o.a. het boek 'Geluk voor Kamerleden' en het essay 'De Brief van de Formateur' (HP/De Tijd, december 2013). Hij gaf les in maatschappijleerdidactiek, geschiedenis van de sociologie, en filosofie van geluk en was communicatiedeskundige bij projecten in de zorg en van de overheid. Hij was en is werkzaam als auteur en blogger, en als spreker en adviseur omtrent geluk.



Prof.dr. Frank van Oort is hoogleraar Stedelijke en Regionale Economie aan Erasmus School of Economics en wetenschappelijk directeur bij het Institute of Housing and Urban Development Studies. Ook is hij hoogleraar Stedelijke Economie aan de Universiteit Utrecht. Op dit brede ruimtelijk-economisch gebied is hij eindredacteur van diverse wetenschappelijke tijdschriften, volgt wereldwijd de ontwikkelingen (waaronder in China) en verricht zowel fundamenteel als beleidsgericht

onderzoek voor steden, ministeries en regio's. Voorts is hij o.a. actief geweest in de adviesraad van het CBS voor macro-economische statistieken en de klankbordgroep Ruimtelijke Kwaliteit Rotterdam. Recentelijk doet hij veel onderzoek naar de rol van regionale netwerken in relatie tot welvaart en kwaliteit van leven.



Prof.dr. Ruut Veenhoven is socioloog en emeritus hoogleraar aan de Erasmus Universiteit met als leeropdracht 'De sociale condities voor menselijk geluk'. Vanwege zijn expertise en onderzoek naar factoren die van invloed zijn op subjectieve geluksbeleving staat hij bekend als de 'geluksprofessor'. Prof.dr. Veenhoven is de initiatiefnemer van de World Database of Happiness en redacteur van de Journal of Happiness Studies.

Programma

Het Executive Program bestaat uit 6 modules van twee dagdelen. Aan de orde komen onder meer de rol en invloed van de overheid op het bevorderen van geluk; geluk in relatie tot andere beleidsdoelen waaronder financieel-economische; geluk in relatie tot het beïnvloeden van de individuele levenskeuzen van mensen; het beïnvloeden van de woon- en leefomgeving met oog voor geluk; en geluk als beleidsinstrument binnen zorg, welzijn en onderwijs. Vooraanstaande sprekers uit de wetenschap en 'thought leaders' uit de praktijk treden op en delen hun meest actuele kennis, inzichten en ervaringen. Voorafgaand aan iedere module krijgen deelnemers voorbereidingsmateriaal toegestuurd zoals artikelen of cases. Desgewenst kunt u aan uw eigen beleid of project werken. Aan het einde van de leergang ontvangt u het certificaat van deelname van de Erasmus Universiteit Rotterdam. De voertaal is Nederlands.

Leergang Sturen op Geluk in het Publieke Domein

Module 1

Overheid en geluk

In deze module wordt een overzicht van de politieke en maatschappelijke ontwikkelingen gegeven, die de achtergrond vormen voor de recente belangstelling naar beleid en geluk. Daarnaast wordt de rol van de overheid besproken. Wat zijn de mogelijkheden en beperkingen voor beleidsvorming met het oog op geluk?

- Introductie & kennismaking
- Politieke en maatschappelijke ontwikkeling rond geluk
- De overheid als medeveroorzaker van geluk
- Oorzaken van ongelijkheid in geluk tussen burgers
- Geluk als doel, middel of evaluatiemaatstaf?

Module 2

Sturen op geluk

Tegenwoordig richt de politiek zich vooral op economie en financiën. Die gezichtsvernaauwing is niet vanzelfsprekend laat de geschiedenis van de economische wetenschap ons zien. Eigenlijk betekende het woord 'nut' aanvankelijk hetzelfde als 'geluk'. Op deze manier gepresenteerd is het utilisme juist een heel relevante manier van kijken. Bij kosten-baten-analyse kun je daar niet omheen. Beleidsmakers kunnen namelijk niet alles beslissen, louter op grond van hun principes en waarden. Geluk is dan een zo neutraal mogelijk beginsel, waarmee je de (potentiële) gevolgen van verschillende beleidsopties in kaart kunt brengen.

In een meerkeuzemaatschappij als de onze zijn mensen meestal verantwoordelijk voor hun eigen keuzes. Die vrijheid maakt hen door de bank genomen gelukkiger, maar zij dragen ook meer verantwoordelijkheid. Mensen zijn slecht in het voorspellen van wat hen gelukkig maakt. Het 'verwachte geluk' valt dan niet samen met het later 'ervaren geluk'. Door deze 'mispredicted utility' ontstaat veel geluksverlies. De vraag is daarbij of en hoe de overheid burgers kan helpen met het maken van beter geïnformeerde levenskeuzes.

- Utilistisch perspectief op beleid
- Levenskeuzes en geluk
- Gedragseconomie en nudging

Module 3

Leefomgeving en geluk

Op lokaal niveau spelen andere thema's dan op landelijk niveau. Zelfs wanneer een gemeente met dezelfde onderwerpen te maken heeft als een land, zijn de bevoegdheden

verschillend en vaak kleiner. Hetzelfde geldt voor de statistische voorzieningen. Daar staat als voordeel tegenover dat bestuur en burger dichter bij elkaar staan. We onderzoeken wat je op lokaal niveau wel en niet kunt meten, bespreken voorbeelden en gaan na welke opties het meest zinvol lijken.

- Lokaal dashboard: wat kun je meten en wat kun je sturen op lokaal niveau?
- Invloed van omgeving en ruimtelijk beleid op geluk
- Lokale en regionale verschillen in geluk
- Geluk in relatie tot wonen, verkeer en de gebouwde omgeving

Module 4

Zorg & Welzijn en geluk

Onafhankelijk van het geluksonderzoek - maar deels ook in samenhang daarmee - heeft zich nog een tweede bron van kritiek op het conventionele economisch denken ontwikkeld: de gedragseconomie. Dit leidt tot een andere kijk op het gedrag van onder meer burgers, en hoe je die als overheid het beste kunt benaderen. Wat is eigenlijk het geluksrendement van diverse voorzieningen, die nu grotendeels op het bord van de lokale overheid zijn komen te liggen?

- Perspectief en invloed vanuit gedragseconomie
- Welzijn op alle leeftijden
- GGZ, geluk en kosten, implicaties voor gezondheidsbeleid vanuit positieve psychologie
- Geluk als deel van preventiebeleid

Module 5

Onderwijs en geluk

Bijna iedereen die zich erin verdiept, is het erover eens: onderwijs lijkt, althans op lange termijn, een van de meest vruchtbare manieren waarop de overheid ons geluk kan bevorderen. Niet alleen het geluk op school zelf, maar ook het geluk daarna. Echter komt geluk er dan als extra vak bij, of moeten we op een andere manier tegen de school aankijken? Deze module gaat over de plaats van geluk in de context van het onderwijs als geheel.

- Scholing, onderwijsbeleid en geluk
- Hoe kunnen mensen geschoold worden in geluk en wat zijn de voordelen?
- Verbanden tussen mindfulness, geluk en gezondheid en de verschillen tussen mindfulness in het onderwijs en in de zorg
- De rol van geluk in de klas

Module 6

Eigen beleid & geluk

In deze module nemen we de tijd om openstaande vragen te bespreken en de door de deelnemers ontwikkelde beleidsplannen en ideeën afrondend te bespreken. De deelnemers toetsen hun nieuw verworven kennis door samen, in een realistische case, een beleidsadvies op te stellen.

Gastprekers

Bekende gastprekers uit onderzoek en praktijk dragen bij aan de colleges. Zoals: prof.dr. Jan Walburg (Positieve Psychologie), prof.dr. Werner Brouwer (Gezondheids-economie), prof.dr. Kirsten Rohde (Gedragseconomie), dr. Martijn Burger (wetenschappelijk directeur EHERO) en dr. Rinka van Zundert (Onderwijs in geluk en veerkracht).

EHERO

Het Executive Program 'Sturen op Geluk in het Publieke Domein' is ontwikkeld door Erasmus Happiness Economics Research Organisation (EHERO), het multidisciplinaire kennis- en onderzoeksinstituut op het gebied van geluk van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Doel is bij te dragen aan een groter geluk voor een groter aantal mensen. Naast fundamenteel onderzoek over de determinanten en resultaten van geluk richt EHERO zich op de verspreiding van kennis over geluk door toegepast onderzoek, congressen, workshops, advies en executive opleidingsprogramma's. EHERO is bovendien de thuisbasis van de World Database of Happiness. EHERO onderneemt deze activiteiten om mensen en organisaties, zowel overheden, bedrijven als (semi)publieke instellingen in staat te stellen beter geïnformeerde keuzes te maken. Zie voor meer informatie www.eur.nl/ehero.



Masterclass Grondslagen van Geluk

Om te starten met het Executive Program 'Sturen op Geluk in het Publieke Domein' dient eerst de Masterclass 'Grondslagen van Geluk' gevolgd te worden. In deze Masterclass komen algemene vragen en fundamentele theorie rond geluk aan de orde. Deze Masterclass wordt ook gevolgd door deelnemers aan het Executive Program 'Het Rendement van Geluk'. De Masterclass is de ideale voorbereiding op de leergang, maar kan ook los gevolgd worden.

Dag 1

Wetenschap van geluk

- Geluk in de filosofie
- Inleiding in de gelukswetenschap
- Meten van geluk
- De wereld vraagt om geluk

In de Masterclass worden geluk en aanverwante begrippen zoals kwaliteit van leven en welbevinden vanuit verschillende disciplines verkend: wat weten we over geluk vanuit de filosofie, de sociologie, de psychologie, de biologie, de theologie en de economie.

Dag 2

Bronnen van geluk

- Geluk in de geest van Augustinus
- Lessen uit de positieve psychologie
- Geluk in de genen
- De toekomst van geluk

Studiekosten

Voorafgaand aan het Executive Program dient eerst de Masterclass gevolgd te worden (5 dagdelen in 2 dagen). Deze Masterclass vormt een onmisbare voorbereiding op 'Sturen op Geluk in het Publieke Domein'. De Masterclass kan ook los gevolgd worden.

Masterclass 'Grondslagen van Geluk' (5 dagdelen in 2 dagen)

€ 1.950,-

'Sturen op Geluk in het Publieke Domein' 8 dagen (incl. Masterclass!)

€ 4.995,-

Genoemde bedragen zijn vrijgesteld van BTW.

Certificaat en PE-uren



De Erasmus School of Accounting & Assurance is onderdeel van de Erasmus Universiteit Rotterdam en is als onderwijsinstelling erkend door de NBA en gerechtigd PE-uren toe te kennen voor deelname aan haar opleidingen. Na afloop van de leergang ontvangen deelnemers een deelnemerscertificaat. Het aantal PE-uren voor 'Sturen op Geluk in het Publieke Domein' is 45 in combinatie met de Masterclass 'Grondslagen van Geluk'.

Aanmelding

De data voor het eerstvolgende programma kunt u vinden op: www.esaa.nl/sog.

Wees er tijdig bij want het Executive Program 'Sturen op Geluk in het Publieke Domein' kent een maximale groepsgrootte van 15 deelnemers (met uitzondering van de Masterclass 'Grondslagen van Geluk'). U kunt zich aanmelden door het invullen van het inschrijfformulier. Wij verzoeken u het volledig ingevulde inschrijfformulier voorzien van handtekening te sturen aan: ESAA Executive Programs, Sturen op Geluk in het Publieke Domein, t.a.v. IJ. Geerkens, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam of te mailen aan esaa-sog@ese.eur.nl.

Terugkomdag

Voor de alumni van de Executive Happiness Economics Programs, waarvan 'Sturen op Geluk in het Publieke Domein' deel uitmaakt, wordt eenmaal per jaar een terugkomdag georganiseerd. Hier is ruimte om ervaringen over en naar aanleiding van de leergang met andere deelnemers te delen. Aan de hand van de actualiteit wordt ingegaan op nader onderzoek en/of onderwijs.

Deelnemer Executive Program:

"Deze kennis had ik graag vóór mijn wethouderschap gehad"





Erasmus Happiness Economics Research Organization

Executive Program 'Sturen op Geluk in het Publieke Domein' is ontwikkeld vanuit EHERO, Erasmus Happiness Economics Research Organisation: www.eur.nl/ehero.

Meer informatie

www.esaa.nl/sog

Contact

IJfke Geerkens

Telefoon: 010-408 14 92

E-mail: ijgeerkens@ese.eur.nl

Postadres

ESAA Executive Programs

Sturen op Geluk in het Publieke Domein, t.a.v. IJ. Geerkens

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

ESAA is een onderdeel van de Erasmus Universiteit Rotterdam

Erasmus University Rotterdam

Make it happen.

